

De Wijsheid van God

Spreuken 8

In dit hoofdstuk heeft de Heilige Geest een onpeilbare diepte van heerlijkheid weten te leggen ten aanzien van de Persoon van de Heer Jezus Christus. Wij kunnen het verdelen in twee delen:

(1) in het eerste gedeelte (vs. 1-21) ontmoeten wij de hoogste Wijsheid te midden van de zichtbare dingen, *wandelend onder de mensen*;

(2) in het tweede gedeelte (vs. 22-36) zien we dezelfde heerlijke Persoon *in de eeuwigheid*, als het Middelpunt van al Gods raadsbesluiten.

Er is een merkwaardig verband tussen de eerste 21 verzen van het achtste hoofdstuk en de eerste zeven verzen van het eerste hoofdstuk. In die eerste zeven verzen van Spreuken 1 vinden wij eigenlijk een korte samenvatting van het hele boek; en alles wat daarin genoemd wordt, vinden we weer terug in het eerste deel van hoofdstuk acht, en wel als de vrucht van het onderwijs van een Persoon die als de hoogste Wijsheid sprekend wordt ingevoerd.

Opvallend is evenwel het verschil tussen hoofdstuk acht en het voorgaande hoofdstuk, waar we de 'vreemde vrouw' ontmoeten. Deze vrouw fluistert in het nachtelijk duister, terwijl de Wijsheid haar stem overdag laat horen. Zij zoekt ook de enkeling, maar de Wijsheid richt zich tot allen. De slechte vrouw zoekt te verblinden, terwijl de Wijsheid de blinddoek wegrukt. In deze aspecten staan ze als twee machten vóór ons. De eerste voert tot het verderf; haar wegen dalen naar de binnenkamers van de dood. De andere maakt het pad van het leven bekend en leidt tot waarachtig geluk en blijvend genot. Welke macht zal winnen? Wie het boek Spreuken helemaal gelezen heeft, zal het antwoord hebben gevonden. Steeds waarschuwt dit boek tegen de slechte vrouw, maar telkens opnieuw stelt het ons ook de Wijsheid voor die triomfeert over alle kwaad.

De hoogste Wijsheid is een Persoon. Het gaat om onze Heer Jezus Christus, die waard is alle eer te ontvangen. Maar het onderwerp van de Heilige Geest is hier veeleer ons te laten zien *hoe* Hij geeft; hoe Hij voorzichtigheid schenkt aan de eenvoudige en verstand aan de onwetende. Al Zijn woorden zijn recht, de dingen worden erdoor gezien zoals ze werkelijk zijn.

Zijn woorden zijn klaar en helder, ze brengen echte kennis. Bij Hem is kracht en uit Zijn hand ontvangt men blijvende zegeningen, die Hij schenkt aan allen die Hem liefhebben. Het is bijzonder verkwikkend Hem zo te zien, daarom doen we er goed aan bij de afzonderlijke verzen stil te staan. Ik hoop dat het ons zal doen groeien in de kennis van onze gezegende Heer. Dan zal de vrucht voor ieder van ons zijn dat we in aanbidding voor Hem neerknielen!

"Roept de Wijsheid niet en verheft de Verstandigheid niet haar stem?" (vs. 1).

De Wijsheid laat goddelijk licht vallen op goed en kwaad, ja, op alles waarover we een oordeel hebben te vellen. Voor haar is alles naakt en geopend. Zij deelt Gods gedachten mee aan wie naar haar luistert. In deze donkere wereld brengt ze ons in verbinding met God. Zij zou deze wereld aan zichzelf kunnen overlaten en kunnen prijsgeven aan het verderf dat ze tegemoet gaat, maar dit doet ze niet. Integendeel, *ze werkt rusteloos voort*, omdat zij behalve de Wijsheid ook *de genade van God* is. Denk aan het mooie woord uit Johannes 1: *"De genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden."*

"Boven op de hoogten aan de weg, daar waar de paden samenkomen, is zij gaan staan, aan de zijde van de poorten, aan de ingang van de stad, waar men de poortdeuren binnengaat, roept zij luid" (vs. 2-3).

Na de zondeval heeft de mens geprobeerd zijn bestaan buiten God om te regelen. Hij heeft een bedrijvigheid geschapen waaraan het meest wezenlijke ontbreekt, omdat hierin geen plaats is voor God en voor Christus. Denk aan Kaïn en zijn nageslacht; aan de vaders van hen die tenten bewoonden en vee hadden, van hen die harpen en orgels bespeelden, en van hen die koper en ijzer bewerkten (Gen. 4). Kaïn heeft zijn stad gebouwd en heeft zich aan God onttrokken. Maar hoe mooi wordt het hier nu door de Heilige Geest geschilderd, hoe de mens wordt *opgezocht door zijn God!* De Wijsheid gaat staan op de hoge plaatsen. Ze daalt af naar de vallei. Ze zoekt de mensen op in de poort van de stad. Aan de ingang van haar deuren roept zij overluid. Ze staat alléén, maar ze wil gemeenschap tot stand brengen. Daarom vertoont ze zich in het

openbaar, zodat ieder haar kan zien en horen. Ze wenst niet onopgemerkt te blijven, en daarom treedt ze op waar de mensen hun bedrijvig leven leiden en waar ze rechtspreken. Ze zoekt hun gezelschap. O, dat zoeken is zo mooi! Altijd dezelfde liefde! Telkens die aangrijpende herhaling van de vraag uit de morgenstond van de mensheid: "Adam, waar ben je?" (Gen. 3:9).

"Tot u, mannen, roep ik en mijn stem gaat uit tot de mensenkinderen!" (vs. 4).

De Wijsheid roept iedereen: de mannen en alle mensenkinderen, niemand uitgezonderd. Op een heel bijzondere wijze wil de Wijsheid Zich bezighouden met haar kinderen. Maar hier zien wij de Wijsheid in de gestalte van de genade, die aan allen verschenen is en die wil dat alle mensen behouden worden. In het Nieuwe Testament wordt dit nader uiteengezet (vgl. 1 Tim. 2:4 en Tit. 2:11).

"Gij onverstandigen, leert schranderheid, gij dwazen, verstaat het met uw hart" (vs. 5).

De Wijsheid is niet gekomen om de waarheid te zoeken bij de wijzen, want ze is zelf de Waarheid. Ze is echter verschenen om de waarheid te brengen aan de onverstandigen, de onwetenden, de verstandelozen.

"Hoort, want ik zal verheven dingen spreken en mijn lippen openen tot wat recht is. Want waarheid spreekt mijn gehemelte, een gruwel voor mijn lippen is de goddeloosheid. Al de woorden van mijn mond zijn in gerechtigheid gesproken; niets daarin is verdraaid en verkeerd. Zij alle zijn voor de verstandige juist, betrouwbaar voor wie kennis gevonden hebben. Neemt mijn vermaning aan en niet zilver, en kennis boven uitgelezen goud. Want wijsheid is beter dan korallen, al wat men zou kunnen begeren, kan haar niet evenaren" (vs. 6-11).

Hier vernemen we dan de woorden van de Wijsheid. Uit haar mond komen heerlijke dingen, al wat goed is en waar. Zij haat de leugen. De woorden van de Wijsheid voeren rechtstreeks tot God, in tegenstelling met alle bederf en alle boosheid van de wereld. Haar woorden zijn rechtvaardig, helder en recht. En de verstandigen die ze hebben aangenomen, achten de waarde van deze woorden boven alle prijs. Ze bezitten daardoor een goed dat alle rijkdommen overtreft die de wereld zou kunnen aanbieden.

"Ik, de Wijsheid, woon bij de schranderheid en ik verkrijg kennis door overleggingen. De vreeze des Heren is het kwade te haten; hoogmoed en trots en boze wandel en een mond vol draaijerijen haat ik. Mijner zijn raad en overleg, ik ben het inzicht; mijner is de kracht. Door mij regeren de koningen en verordenen de machthebbers recht. Door mij heersen de vorsten en de edelen, al de rechters der aarde" (vs. 12-16).

In deze verzen hebben we een mooie persoonsbeschrijving van de Wijsheid Zelf. Alleen goddelijke volmaaktheid heeft het recht zo'n

beschrijving van Zichzelf te geven. De wijsheid woont bij de kloekzinnigheid of voorzichtigheid. Ze heeft haar leerlingen vermaand, bij de oprechtheid van de duiven de voorzichtigheid van de slangen te voegen (Matt. 10:16). Welnu, deze voorzichtigheid heeft zij zelf geopenbaard, dit fijne onderscheidingsvermogen dat elke valstrik herkent, zodat die kan worden vermeden. En zien we die voorzichtigheid niet telkens weer in de omwandeling van de Heer Jezus? Hoe legde Hij ze aan de dag in Zijn antwoord aan de Farizeeën en de Herodianen, door middel van de vraag: "Toon mij een denaar," of in Zijn vraag aan de leidslieden van het volk die niet in Hem wilden geloven: "De doop van Johannes, was die uit de hemel of uit de mensen?"

De Wijsheid vindt deze kennis, die voortvloeit uit bedachtzaamheid. Ze peilt zorgvuldig de moeilijkheden en overweegt ze om die het hoofd te kunnen bieden. Dat vinden we ook zo mooi in het leven van de Heer Jezus. Zó heeft Hij Zijn aangezicht naar Jeruzalem gericht, terwijl Hij wist dat de dood Hem daar wachtte. Maar zó gaf Hij ook bevel aan Zijn discipelen om over een stormachtige zee naar de overzijde te varen. Hij berekende de kracht van de golven, Hij mat de sterkte van de wind, en wist dat Hij aan de macht van de elementen Zijn discipelen zou ontrukken.

"De vreeze des Heren is het kwaad te haten." Is deze vrees niet volmaakt verwezenlijkt in het leven van Christus? Hij kon dan ook zeggen: "Ik haat hoogmoed en ongerechtigheid en verkeerdheid." Hij kon zeggen: "Ik ben zachtmoedig en nederig van hart." Hij maakte rechte paden voor Zijn voeten. In alles wat Hij zei, was Hij volmaakt. En wat nog meer was: Hij was volmaakt wat Hij *zei te zijn*. Woord en werk, werk en Persoon dekten elkaar volkomen. Geen oneffenheid, geen disharmonie, geen onevenredigheid, in welk opzicht ook, werd bij Hem gevonden. De hoogste Wijsheid, Christus, bezit alles wat nodig is om in dit leven alle mogelijke moeilijkheden te boven te komen, alles wat we behoeven om de valstrikken van de vijand te vermijden en de rechte weg te gaan tot eer van God. Raad en wijsheid en kracht zijn bij Hem, de onuitputtelijke Bron, te verkrijgen.

Maar er is nog meer. Hij is ook geplaatst aan het hoofd van de regering van God op de aarde. Aan Hem zijn alle overheden onderworpen. Aan Hem ontlene ze hun gezag. Hij bedient Zich van koningen, vorsten en richters van de aarde, om alles te leiden naar Zijn wil en naar Zijn volmaakt inzicht. Hij heeft allen in Zijn hand, ze zijn instrumenten die - vaak tegen hun eigen wil in - Zijn wil volbrengen.

"Ik heb lief wie mij liefhebben, wie mij ijverig zoeken, zullen mij vinden. Rijkdom en eer zijn bij mij, duurzaam goed en gerechtigheid. Mijn vrucht is meer waard dan goud, ja dan gelouterd goud, mijn opbrengst meer dan uitgelezen zilver" (vs. 17-19).

Zij die de Wijsheid liefhebben om wie zij zelf is, degenen die haar zoeken, worden door haar bemind en vinden haar. Het is zoals de Heer Jezus het zegt tegen Zijn discipelen: "Als iemand Mij liefheeft, zal hij Mij

woord bewaren, en Mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken” (Joh. 14:23).

“Ik wandel op het pad van de gerechtigheid, midden op de wegen van het recht, om hen die mij liefhebben, bezit te doen beërven; hun schatkamers zal ik vullen” (vs. 20-21).

Eigenlijk staat er: “Ik wandel in de weg van de gerechtigheid, in het midden van de paden van het rechtvaardige oordeel.” Nooit werd de Wijsheid buiten de weg van de gerechtigheid gevonden en steeds wist zij op de juiste wijze de dingen die op haar weg werden gevonden te beoordelen en naar waarde te schatten. Door dat spoor van de gerechtigheid, door die juiste beoordeling van personen en zaken, werd de weg van Christus als Mens hier beneden gekenmerkt. In dat spoor wil de Wijsheid ons voeren; de juiste gedachten over alles wat ons omringt, wil de Wijsheid ons leren. In die weg kan zij ons het ware genot, het bestendige geluk schenken; zó kan ze ons echt rijk maken! Ziehier de laatste en heerlijke vrucht van het onderwijs van de Wijsheid, zoals we ze hebben in het eerste deel van ons hoofdstuk.

In het tweede gedeelte van Spreuken 8 (vs. 22-36) wordt ons de Persoon des Heren steeds duidelijker geschetst, Hij die ons “wijsheid van God geworden is” (1 Kor. 1:30). Wij beschouwden Hem reeds, zoals Hij neerdaalde in deze wereld, om de mensen te bezoeken en hen uit de menigte tot Zich te roepen, opdat ze tot Hem zouden komen en zouden leren van Hem die overvloedig geven kan wat elk behoeft. In deze verzen worden we evenwel in de eeuwigheid verplaatst, om dáár de hoogste Wijsheid te zien zoals ze vóór God stond als het Middelpunt van Zijn raadsbesluiten.

En dan stelt vers 22 Hem voor als de Eeuwige, als de volmaakte gedachte Gods die van eeuwigheid aan bestond; die er was voordat een begin gemaakt werd met Gods werken. Mooi en treffend heeft de Heilige Geest het aldus uitgedrukt: *“De HERE heeft Mij tot aanzijn geroepen als het begin van Zijn wegen, voor Zijn werken van ouds af”* (vs. 22).

In de volgende verzen (23-31) wordt dan gezegd hoe de hoogste Wijsheid geboren, d.i. in het licht gesteld is om aan Gods werken deel te nemen, vóór de aanvang van de stofjes van de wereld, toen God de eerste beginselen van de schepping nog niet had doen te voorschijn treden. Toen was de Wijsheid daar, dus nog vóór de eerste openbaring van de scheppingskracht. En het heeft de hoogste Wijsheid behaagd af te dalen in de schepping, toen zij door de zonde een bouwval was geworden, en wij kunnen haar voetspoor nagaan in deze wereld. Maar vóórdat zij dat pad bewandelde, vóórdat de schepping bedorven was, ja, vóór de schepping zelf, was de Wijsheid bij God. De schepping is door de Wijsheid voortgebracht. De aarde is het terrein waar de Wijsheid zich heeft ontplooid, maar zij bestond vóór dat alles. De Wijsheid was een goddelijk Persoon bij God, en zij was God; wel onderscheiden, maar van dezelfde natuur: *“een troetelkind bij Hem.”*

Dit is een beeld waardoor wordt uitgedrukt hoe innig de betrekking was en ook hoezeer God Zijn vermaking had in Hem. De Wijsheid – *“te allen tijde Mij verheugend voor Zijn aangezicht”* – was eveneens voortdurend in het volle genot van Gods tegenwoordigheid, zodat deze vreugde wederkerig was. De vrucht van die goddelijke overeenstemming is de schepping geweest, en in die schepping was het oogmerk van God en van Christus in de eerste plaats: *de mens. Zo volgt erop: “...Mij verheugend in de wereld van Zijn aardrijk, en Mijn vreugde was met de mensenkinderen”* (vs. 31). Het is treffend eraan te denken wat voor bijzondere plaats de mens niet alleen te midden van al het geschapene ontving, maar vooral ook wat voor de mens is weggelegd nu Christus het verlossingswerk heeft volbracht. Als we aan dat werk en al de gevolgen ervan denken, dan roepen we uit: *“Hoe heerlijk zijn die vermaken van de hoogste Wijsheid met de mens!”* Ze hebben het volle resultaat verkregen en het einddoel bereikt, als Christus aan de mensenkinderen Zijn eigen plaats als Mens in de heerlijkheid zal hebben geschonken. Dan zal het belangrijke woord aan de discipelen in vervulling gaan: *“Waar Ik ben, daar zal ook Mijn dienstknecht zijn.”* Dan zal de wens worden vervuld: *“Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook zij bij Mij zijn, die U Mij gegeven hebt”* (Joh. 12:26; 17:24).

Over het verlossingswerk zelf wordt hier in het geheel niet gesproken; de volle openbaring daarvan vinden we in het Nieuwe Testament. Het gaat in Spreuken 8 om de verheerlijking van de hoogste Wijsheid. Deze is neergedaald in de Persoon van Christus, en Hij heeft Zijn vermaken gevonden met de mensenkinderen. En kon de Wijsheid wel op een treffender wijze uitdrukking daaraan geven dan door Zelf *Mens* te worden? Welnu, Christus is Mens geworden en als zodanig werd Hij het welbehagen van God. Want boven Hem werd de hemel geopend en een stem werd gehoord: *“Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen gevonden heb”* (Matt. 3:17). In dit alles worden de eeuwige raadsbesluiten van God ten aanzien van de mens vervuld; want Christus, die Zelf het Voorwerp is van Gods welbehagen, kan dit welbehagen uitbreiden over al de Zijnen!

Hoe liefelijk klinkt ons na al deze wonderbare gedachten het woord van de Wijsheid in de oren: *“Nu dan, kinderen!”* Het grijpt ons aan, als we uit de mond van deze gezegende Persoon dit woord vernemen! Wat kan voor die mensen, in wie de Wijsheid vreugde vindt (van eeuwigheid af!) beter, mooier, liefelijker zijn, dan te luisteren naar de vermaning van Hem die op zo'n heerlijke wijze toont belang te stellen in hun heil?

“Nu dan, zonen, luistert naar mij, want welzalig zijn zij die mijn wegen bewaren” (vs. 32).

Hier richt de Wijsheid zich tot haar kinderen, tot haar zonen, zoals zij zich in vers 4 en volgende tot de mensen in het algemeen heeft gewend. De Wijsheid vindt een welgevallen erin, haar zonen vreugde te bereiden. *“Welzalig de mens die naar mij luistert, dag aan dag wachthoudende aan mijn deuren, bewakende*

de posten van mijn poorten” (vs. 34). De Wijsheid verwacht van haar zonen dat zij *tot haar* uitgaan. Eerst is zij *gegaan tot de poorten*. Nu wacht zij totdat haar kinderen aan *haar poorten* komen om van haar te leren, om een welgevallen te trekken van de Heer (vs. 35).

Moeten we hier niet onwillekeurig denken aan het prachtige tafereel te Betanië? Zie, daar gaat Jezus. Hij zoekt de familie in Martha's huis. Maar als Hij daar is binnengetreten, dan komt Maria tot Hem en zet zich aan Zijn voeten neer. En dan wordt het goedkeurende

woord vernomen: “Maria heeft het goede deel gekozen!”

Helaas, hoe vaak wordt ook het tegenovergestelde gevonden. Velen luisteren niet. Zij hebben geen hart voor de heerlijke goederen van de Wijsheid. Ja, zij haten haar zelfs en hebben de dood lief (vs. 36). Laat ons dus acht geven op het woord: “*Die mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van de Heer.*”

Oude Sporen 2013

